

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Cancelari'a Redactiunii :

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului :

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune :
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania :
4 galb. pre anu, — 2 galb. pro 1/2 de anu, — si 1 galb. pro 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru feace care publicatiune separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

Redeschidindu-se diet'a Ungariei deschidemu prenumeratiune noua la diurnalulu nostru, pre tempulu dela 1/13 l. c. pana la finea semestru'ui (15 jul.) cu 5 fl. v. a., si pre trei lune, computeate dupa voi'a prenumerantelui, cu 4 fl. v. a. Cu esemplarie complete de la inceputu inca mai potemu servi.

Redactiunea.

Pest'a, 8/20. martiu, 1868.

Se ascepta ca sê vina delagatii d'iu Vien'a, pentru ca diet'a Ungariei sê se apuce o lata de lucrare, fiindu atâte cestiuni ardietorie, cari ascepta deslegare. Cu nerabdare asceptâmu si noi sê vedemu proieptele guvernului si activitatea dietei intru regularea cestiunilor interne, colite si amanate d'in caus'a politice externe si a cestiunilor publico-politice. Credem cã in septeman'a venitoria vomu potè inregistra câte ce-va si in asta privintia.

Desbaterile incinse in cas'a deputatiloru Franciei asupr'a proieptului de lege menitu a regulã exercitiulu dreptului de reuniune, se pare cã nu voru da atâta lucru membriloru corpului legelativu, câtu li dedese legea de pressa. Discussiunea generala s'au inchiatu sambet'a trecuta, dupa unu discursu alu lui Olivier, carele cu multa elocintia staru a reasiedia cestiunea pre terenulu principiiloru, de unde o deturnase putientelu cuventarea ministrului Rouher.

Camer'a, dupa ce au ascultatu pre mai multi oratori eminenti, au trecut la esaminarea articiloru, si au votatu, sub impressiunea unui discursu alu renumitulu republicanu Juliu Favre, articulu antâiu carele prochiama dreptulu de reuniune fãra de autorisatiune prealabila, dar totu-si sub conditiunea, ca reuniunile sê nu se ocupe de cestiuni politice si religioase, adeca unu casu rezervatu, pentru carele se recere nedispensabilu pla c e t u l u administrativu.

Correspundintele d'in Berolinu alu diurnalulu angl „Times“ (Timpurile) incunoscintieza, cã Franci'a ar fi manifestatu dorintia de a lucrã intr'o intielegere si armonia d'impreuna cu Russi'a si Prussi'a intru deslegarea cestiunii orientale. Daca celu mai mare diurnalul d'in Europ'a este bine informatu, apoi ni luâmu voi'a de a intrebã pre barbati destatu ai dualismulu austro-magiaru, unde va remanè imperiulu austro-magiaru, sêu magiaro-austriacu? (dicu! neci nu scimu cum sê-lu numimu mai potrivitu,) si ce au sê devina tote fanfaronadele despre aliantia francesca, despre izolarea Russiei, si cã acêst'a de fric'a austro-magiariei si-ar fi facutu cod'a colacu, si câte tote istoriore fabuloase. Se pare cã nimene nu se preabate pentru aliantia austro-magiariei, ba insu-si Turculu carele s'ar' mai potè inca folosi de d'ins'a, incepe a nu se increde in politic'a vulpenesca, cã-ci au trebuitu sê audia de aventurosele speculatiuni a le imperiulu magiaru la Bosni'a, Bulgari'a, Ertiegovin'a ba chiaru si Romani'a. Austri'a va sentì acu-si rezultatele unei politice externe, pentru alu carei-a dragu s'au inauguratu famos'a impacatiune dualistica.

Neci chiaru la Rom'a nu isbutesce politic'a cea falsa si gresita a dlui Beust. „Pressa“ de Vien'a impartesiesce cã guvernulu este incunoscintiatu oficialmente cumca comisiunea cardinaliloru, insarcinata prin S. S. Ponteficele a esamina propusetiunile

austriace in privintia revisiunii concordatului, au inchiatu deliberatiunile sale relative la *invelimentu si casatori'a civila*. Comisiunea este de parere, cã *propusetiunile austriace nu se potu admite*.

In cas'a reprezentantiloru Angliei s'au inchiatu in 17. l. c. desbaterile asupr'a Irlandei, si inca asiè precum incepuse, adeca, cu atacuri violente in contr'a guvernului. Oratoriulu celu mai de frunte alu opusitiunii au fostu asta data d. Gladstone.

Senatulu imperialu.

Siedintia casei magnatiloru d'in 17 martiu.

Siedintia se deschide cam pre la 11 1/2 de presedintele princ. Colloredo. Galeriele sunt pline. D'in partea guvernului: Auersperg, Hasner, Herbst, Berger.

Se comunica santiunarea mai multoru legi, se iè spre cunosciintia o multime de petitiuni pentru concordatu, prezentate priu cãti-va arceippi si eppi.

Dup'aceste ministrulu de justitia Herbst pune pre mes'a casei unu proieptu de lege referitoru la organizarea fideicomiselor. Se decide a se esmite o comisiune pentru pertractarea preiminaria a acêstui proieptu. — Conte Wickenburg cetesco raportulu comisiunii pentru aplaciarea unui ajutoriu de 350,000 fl. v. a. pre sem'a lipsitiloru d'in Galiti'a.

Urmeza referatu' u comisiunii despre traterea formalã a proieptulu procedurii civile, si se primece cu unanimitate.

Br. Lichtenfels raporteza despre declaratiunea cêlnei de Thun, ~~prin care numitulu conte si motiveza absentarea de la siedintiele casei in modulu urmatoriu:~~ Conte Thun recunosece continuitatea de dreptu a constitutiunii si a casei superioare, care desbateri pre bas'a acelei constitutiunii; nu se pote considera in se membrulu casei presente, pentru cã acêst'a nu mai stã pre bazea constitutiunii d'in 1861, prin urmare dlu conte nu se crede indreptatitu a ocupa locu in cas'a acêst'a ca membru pre vietia.

Comisiunea de petitiuni propune a dechiarã, cã protestãri in contra constitutiunii santiunate de maiestatea sa nu se potu concede; de alta parte era-si nu se pote silì nici unu membru a luã parte la petratãrile casei in contra convingeriloru sale de dreptu, pana candu inse respectivulu nu se va dispensã de acêsta demnitate prin maiestatea sa, cas'a-lu va considera de membru alusêu, remane dara in liber'a voia a dlui conte a cere de la maiestatea sa dispensarea de demnitatea unui membru a casei superioare. — Propunerea comisiunii se primece prin majoritatea voturiloru; clericali si cãti-va Poloni voteza in contra propunerii.

Se mai cetescu nisce petitiuni si se strapunu ministeriulu de justitia, si cu acestea se inchiã siedintia.

Ca s'a deputatiloru senatulu imperialu desbateri proieptulu regimulu referitoru la traterea disciplinaria a oficiantiloru judetiali. Fatia cu starea anormala de pan'acum a statulu judetialu, trebuie sê recunoscemu, cã proieptulu de fatia contine multe dispusetiuni salutarie, si e menitu a liberã incãtu-va pre bietulu ju le de arbitriulu, ce domniã pana acum in causele disciplinariae. De alta parte inse trebuie, sê marturisimu si aceea, cã de la unu ministeriu liberalu si democraticu, cum e celu d'in Translitania, amu asceptatu, cã va asigurã dep'in'a nedependintia a statulu judecatorescu, espresa in legile fundamentaria de statu. — Cu multu mai mare importantia are pentru noi proieptulu despre nou'a organizatiune politica a tierelor representate in senatulu imperialu. Antâiulu proieptu pentru organizarea administratiunii politice se dateza d'in 1849. Bach, ministrulu de interne credeã pre atunci, cã nu-si pote inaugura regimulu sêu mai bine, decâtu prin despartirea justitiei de administratiune. In scurtu tempu organizã Boemi'a, Austri'a superioara si inferioara, Tiro-lulu etc. cu unu cuventu intregulu complexu alu tiereloru ereditarie. Dar abid trecusera patru ani si justitia ear se complicã cu administratiunea, si organizatiunea acêst'a remase alfa si omega a guver-

nãrii austriace in decursu de 14 ani. Proieptulu de organizatiune a lui Schmerling d'in an. 1863 fu de o parte atãtu de mancu, de alt'a atãtu de complicatu, incãtu senatulu imperialu nu-lu potu luã nici ca basa de desbatere.

Elaboratulu mai nou alu ministrului Giscra procede d'in principiulu despartirii justitiei de administratiune.

Tierele senguratece se voru impartì in „capitanate districtuale“, cari voru portã administratiunea politica pentru intregulu districtu, afara de orasiile mai mari cu statute comunale proprie. O parte d'in agendele, ce le prevede acum centrulu imperiulu va trece in administratiunea politica a diregatoriloru provinciale, si aceste-a voru impartì afacerile loru de pana acum cu diregatoriile comunale, pentru de a statorì prin acêst'a decentralisatiune autonomi'a tierelor si a comunelor pre base solide si durabile. „Autonomi'a tierelor, dice Giskra, nu numai cã se va sustine intacta, ci d'in contra sfer'a ei de activitate se va estinde inca, precum pretindu dorintiele poporatiunii si scopulu administratiunii.“

Detaiurile organizatiunii celei noue le vomu impartesi on. publicu la tempulu sêu asiè, precum se voru statorì prin senatulu imperialu, pana atunci amu voitu numai a atrage atentiunea cetitoriloru nostri asupra principiiloru ce le urmaresce regimulu translaitanianu la constituirea statulu pre bazea descentralisãrii, a autonomiei tierelor si a guvernãrii proprie, pre candu noi Cislaitanii trebuie sê ne inchinãmu nesatiosulu molochu magiaru, care stã sê inghita lumea intrega.

Siedintia d'in 19 martiu a casei superioare

Nici o siedintia parlamentaria n'a produsu atãta asta-di a casei superioare, in care incepe desbaterea despre legea de casatoria. — Naintea casei staturiloru stau grupe indesate de omeni, caroru nu li-a succesu a capetã bilete de intrare. Curtea palatiulu inca e plina de omeni, cari ascepta cu nerabdare a fi instruiti despre cele, ce se intempla in sala. — Sa'la desbateriloru a imbracatu o fisionomia extraordnaria de festivitãte. Galeria e indesata de publiculu numerosu si distinsu. In logi'a diplomatiloru unu numeru mare de dame si domni d'in societatea cea mai inalta. Pre bancele, rezervate pentru cas'a deputatiloru se afla d'in delegatiunea magiara: Somsich, Pulszky, Sennyey, Ghyczy, Csengeri, Haynald, Kerkapolyi. etc. — Ministrulu imp. de finantie, Becke, ca ospe. — Membrii casei n'au fostu nici candu adunati intr'unu numeru asiè de mare, insu-si betranulu poetu Grillparzer, proptitu pre bãta si condusu de contele Auersperg si vicepresedintele academiei, Karajan.

Pre banc'a regimulu: Auersperg, Plener, Hasner, Herbst, Berger, mai târdiu si Potocki. Arciducii nu sunt de fatia.

Presied. Colloredo deschide siedintia la 1/2 12 ore, se cetesce si se autentica protocolulu. — Principele Lubomirski depune votulu ca membru alu casei. Princ. Sangusko presenta o petitiune d'in Galici'a cu 2500 suscrieri in contra legii celei noue de casatoria. Conte Auersperg predã alta petitiune pentru delaturarea concordatulu.

Ctele Thun face cunoscutu, cã decisiunea casei referitoria la depunerea mandatulu, ca se roge adeca pro Maiestatea sa a-lu dispensã de demnitatea unui membru a casei de susu, n'a potutu-o implinì d'in cauza, cã acea decisiune stã in contradicere cu convingerea sa, a facutu inse aretare la Maiestatea sa despre acea decisiune, si in urmarea acei'a a primitu urmatoriulu autografu :

„Iubite conte Leo Thun! Pre bazea aretarei dtale de asta-di nu me vediu motivatu a te dispensã de demnitatea de membru alu casei domniloru. De acea dta vei avè a-ti implinì detorintiele ca atare. Vien'a 18 martiu 1868.“

In urm'a acêstui autografu, mi-tienu de detorintia a luã parte la pertractarea de asta-di.

Principele Windischgrätz: Am sê facu numai una observare personale. Mi-tienu de detorintia a precisã pusetiunea mea chiaru si cu franchetia. Me tienu chiamatu a repeti, cã principiile insirate suntu a le mele.

Se nasce o disputa scurta între Windischgrätz și bar. Leichtenfels, care se finesce cu dechiararea presedintelui, princip. Colloredo Mansfeld, că dacă nu va decide cas'a altfelu, protestulu lui Wind. nu se va luà în protocolu.

Se incepe petraterea legii de casatoriã.

Cetirea proiepteloru, maioritatei și minoritatei ocupa $\frac{3}{4}$ de ora. Pre bancele ministr. Giskra, Taaffe și Potocki. Dintre ministri ung. se afla în sala Andrassy, Festetics și Gorove, cari ocupara locu langa delegatii ung. (Pre la 12 $\frac{1}{2}$ ore sedinti'a se continuã înca.)

D'in Delegatiuni.

Comisiunea bugetaria a delegatiunii senatului imperialu a decisu a sustienè concludulu sêu despre dotatiunea ambasadorului d'in Rom'a, în celelalte pusetiuni se va alaturã concludeloru diverginti a le delegatiunii magiare.

În sedinti'a d'in 17. martiu comisiunea bugetaria a delegatiunii austriace s'a invoitu a partini dorinti'a delegatiunii magiare, ca conformu legiloru fundamentarie de statu sê se primesca în academi'a orientala teneri de ori-si-care confesiune; cu privintia la cestiunea de virementu comisiunea va sustienè concludulu sêu de mai înainte, se invoiesce înse, ca spesele pentru cancelari'a de cabinetu a Maiestãtii sale sê se scota d'in bugetulu comunu, precum statorirea detorieloru de statu înca nu se voru considerã de comune, si cele 868,810 fl. pentru contabilitatea centrala militaria se voru computã în bugetulu militariu.

Sabiu, 13 mart. 1868.

Romanii în Dualismu.

Candu se vorbesce despre liberalismulu și constitutiunismulu Austriei, nu se iã în privire consolidarea și sustinerea statului, fãra numai cuprinsulu politicu alu unei constitutiuni, în câtu prin ea se pote orbì lumca. În dfilele nostre s'au facutu în Austri'a cele mai varie încercãri de constitutiune. Diplom'a d'in Octobru a tientatu la organizarea unei monarcie prin împreunarea cu drepturi publice și istorice a toturoru tiereloru și regatelor. Constitutiunea d'in Fauru s'au silitu a formã unu statu centralisticu — constitutionalu. Prin Dualismu, s'au cercatu sê se mantuesca unitatea statului prin formarea a doue dijetate, de imperiu și de cetate, parlamentara de cetate până la unu anumitu grad, darã totu-si împreunata prin delegatiuni și prin gubernatiunea comuna.

Unde s'au mai vediutu asiã sariture prin constitutiune în tempu asiã de scurtu?

Luptele între Aristocratia și Democratia, între privilegiile istorice și principiile moderne au produsu si diversele straformãri în constitutiunismulu austriacu. Romanii ca poporu republicanu au formatu si aici în Daci'a totu de un'a opusetiune contra Aristocratiei, si au versatu sange la ori ce ocaziune în contra Tiraniei. Terenulu nostru de seculi s'a restrinsu la eluptarea de drepturi politice ca natiune si ca factoru puternicu în statu.

E unu anu si diumetate de candu o fractiune de romani alerga ca regele Lear prin vifore strigandu că noi prin Dualismu n'avem de câtu sê castigãmu. Se lapeda de terenulu pentru care ne am luptatu în 400 de ani, se arunca pre calulu albu alu constitutiunei magiare, neconsiderandu că drepturile tieriei nostre si în specie a le Romaniloru nu potu se între în cadrele legiloru unguresci.

În 1848 voiãmu independenti'a tieriei, acum vomu stergerea ei, atunci voiãmu aperarea drepturilor nostre, acum cercãmu vinderea loru. Atunci erãm apertorii statului, acum suntemu si ne recunoscemu de revoluționarii aceluia. Astfelu facu acei-a, cari voru sê schimbe bancnotele fãra ipoteca d'in 63, 64 (unu romanu în Brasiovu) cu bani unguresci.

Candu e vorb'a ca natiunea și poporul romanu sê castige prin Dualismu, trebuie sê avem în vedere punctele principali, la a câroru efectuire se ne-suim d'in tote poterile. Filo unionisti însa nu ne spunu nemica ce au de adobendi Romanii prin Dualismu si ce voru se elupteze de la magiari. Aici se vede retacirea loru politica a carei urmari le semte poporul. Parlamentulu și ministeriulu ungurilor nu voru concede nece unu dreptu la o natiune, care nu scie se pretinda si nu scie se-si elupteze, si pana candu ea se pote portã de arbitriulu egoisticu alu unui si altui-a.

Cascigãmu atunci, candu vomu avè o lege electorala basata pre principie curatu representative, căci pusetiunea nostra în trebile politice are însemnata cea mai mare.

Cascigãmu atunci, candu se recunoscce autonomi'a tieriei, căci fãra autonomia nu potemu avè drepturi politice, nice representatiune amesurata intereseloru nostre;

Cascigãmu atunci, candu legile d'in 48 se voru desbate în diet'a nostra propria si candu contractulu de uniune va fi subserisu de ambe pãrtile în representatiunile sale legale.

Èra pentru că Ungurii voru fi asiã marinimosi, că voru lasã se treca printre paretii adunãrii d'in Pest'a nesce articoli de sinode basercesci si voru inarticulã o mitropolia romana nu cascigãmu.

Romanii se afla pre altu terenu de dreptu publicu de câtu ca de la Dualismu sê potemu cascigã ce-va. Noi am pierdutu multe pana acum'a si tota activitatea nostra facia cu Buda-Pest'a nu pote fi alt'a de câtu sê aperãmu celu putienu caminulu si altarulu, căci dabit deus his quoque finem. Eu sum convinsu că voi nu ve veti supune arbitriulu a 20 de insi ce stau în plat'a regimului, în urm'a carei trei milione se fia era sclavii secliloru trecuti. Siguritatea, că ve pierdeti drepturile, nu va lasã inimel vestre neturburate.

Noi plangemu cu amãru certe nefericite, cari s'au nascutu între prietiniu poporului si iau despartitu de — o lalta. Noi patimim nu numai prin debilitarea poterei, ce o pote aduce unitatea cu sene, darã si prin pierderea renumelui. Aceste certe au servitu numai spre binele inimicului nedependintiei tieriei. Amici cei adeverati s'au superatu si s'au implutu de amarela. Amicii cei falsi si astuti, cari producu si nutrescu tota disordinea si neintelegerea, vedu fructele diabolismului lor cocandu-se preste acceptare. E tempulu pentru toti cari cugeta seriosu, cari voiescu binele poporului, cari nu accepta interese personale, cari suntu destulu de nobilile ca se prefereasca invidiei personale bine comunu alu societãtii, e tempulu pentru toti aceia, că se mediteze midilocce pentru salvarea dreptului si independintiei poporului.

Sesiunea parlamentului magiaru petrecu doi ani numai tandalindu, cugetati că dupa acesti ani de peccate, viu ani depocaintia. Nu s'a facutu nimicu pentru noi, cum suntem asta-di. Ardealulu e datu în man'a libera a ministeriului, si parlamentulu tace si ride.

Daca veti luã în consideratiune, că sub tote scambarile de ministerie, ce au caracterisatu statulu acest'a si-i sterse totu nimbulu ilustru, regimulu nece odata n'a fostu aplecatu spre acest'a, atunci trebe sê pricepeti lupt'a mare ce ne accepta facia cu elu.

Eu sciu, că în tiera domnesce unu spiritu de opusetiune; eu sciu că este în poporu unu fondu de minte sanetosa, care nu se pote insielã.

De la 48 si pana astadi au trecut 20 de ani, o scola politica destulu de lunga spre a cunosce slabi-tiunea cabinetelor, candu ele nu suntu sustienute de poporu si de a-si sci apretiu fi care natiune poterea sa ca factoru în statu. Magiarii atunci voiau uniune cu arm'a, acum o cerca cu politic'a; atunci erã scrisa pre buzele fia carui magiaru, acum adusa la proclamare de unii barbati amici Vienei, pre candu ori care altu poporu le subtrage totu ajutoriulu. Daca astadi o parte d'in Romani s'au aliatu intru efeptuirea definitiva a statului ungurescu, poporul remane santu si nepetatu la tote, ce se facu pre numele lui. Cu despotismulu machiavelisticu si cu feudalismulu în oficiu poporul nu s'a insocitu nece odata, ori cum au cercatu tiranii sê-i scota invoirea.

Voi Romanii Ardealului aveti principiale vestre, cari nu s'au potutu stramutã în 20 de ani.

Noi nu recunoscemu Parlamentulu Ungurilor, ca unulu incompatibilu cu dreptulu tieriei nostre, pentru că independenti'a tieriei nostre este Paladiulu toturoru drepturilor civile, politice si religiose; dreptulu legislatiunei proprie este o parte esentiale a constitutiunei nostre, cace prin altu parlamentu nu trebuie nice sê se atace nice sê se controleze.

Noi nu recunoscemu uniunea, căci e facuta prin fortia, er nu prin invoire comuna.

Noi nu recunoscemu poterea si valoarea legiloru, pana nu vomu avè o lege electorala corespunctoria pusetiunii si intereseloru nostre în statu.

Sperãmu cu incredere, că Maiestea Sa, în intielulu repetiteloru dechiaratiuni prênalte si solemne, că uniunea are sê se faca cu invoirea toturoru factoriloru, nu va sanctiunã neci o lege, ce atinge patri'a nostra, pana atunci, pana candu reprezentatii adeverati ai poporului nu voru fi colucrati la aducerea acelor în camer'a nostra propria.

Pericululu, ce ve accepta, lu sciti si-lu semtiti cu totii. Nu intardfati la ocaziunea favoritoria sê ve manifestati detorinti'a vostra câtra voi insi-ve, câtra urmatorii vestrii, câtra Dieu si patria, atunci va remanè o mangaiare că libertatea politica nu a apusu.

D.

Oradea-mare, 16 martiu 1868.

(Inca ce-va, nu numai gimnastica s. c. l. si ce cade d'in ceriu.)

Cutare d. corespondinte d'in Beinsiu ni-a atrasu multu atentiunea nostra prin comunicatele sale în nr. 33—34. ai „Federatiunei“ în caus'a unicului nostru gimnasiu superioru romanu în Ungari'a; ni se

pare înse, cumca despre esentia lucrului a tacutu; dupa ce dsa reflecteaza în consciintia, pre d. episcopu la îndetoriile sale de patronu, provocandu pre bine acomodatulu la frase solemne: „Nici eu nu voi u fi mai micu de câtu Vulcanu“, numai de câtu areta trebuinti'a ne mai amanavera a numirii mai multoru profesori straordinari, de gimnastica, desemnu si pictura, regens chori „si a uncia tipografie sub cuventu, că timpulu progresa, si bietulu june romanu, — coplesitu de miseria, fãra prospecte de favoruri, acusi în cariera publica fiindu îndrumatu unice la sarbed'a sciintia, si desteritate, cascigãte „proprio marte“ ca totu atãtea medie pentru „modus vivendi“ ce este capulu lucrului, numai si nunai curgandu paralelu cu cultur'a juniloru de la alte gimnastic straine, pote respunde acceptãrei comune, si a-si asecurã venitoriu-lu sêu.

Subscriemu deja apelulu nobilu, si binevenitu alu d. corespondinte d'in Beinsiu; da vedi bine pentru că ne dore la sufletu, vediendu pre câte unu studiosu d'in gimnastic romane — facemu exceptiunea cuvenita — în aseminare cu junii unguri si nemti, celu-a bovisatoru diliginte, cu mai multa sciintia teoretica, înse duru si rusticu; cesti-a cu nesuintia mai usiora, juni moderni, — unu ti-delinieza, altulu depinge, celu-alaltu ti-canta, cu ceter'a etc. converseza etc. pentru că gimnastic'a indeletnicece miscarea corpului, aiepteza gesticularea; si apoi nu scim ce însemna în viet'i acest'a rafinata o simpla ochire? delincamentulu si pictur'a dilateza geniulu mintei contemplative si observatorie, cantulu si music'a nobiliteza sentiulu, etc. dar' apoi noi romanii sê nu perdemu d'in vedere că strainii ne supranumescu, de si cu nedreptulu, „grosolani“; deci tote studiele anumerate le acceptãmu cu nerabdare a fire intruduse sistematice în gimnasiulu de Beinsiu; si nici de cum paliativu, cum s'a intemplatulu pana acum: éca asiã: na cantore! 21 fl. la anu d'in fundulu gimnasiului, — si nu cum-va d'in pusunariulu patronale — apoi tu canta la gimnasiulu întregu: D'in stragi'a demanetiei pana în nopte (pentru romanu e buna si mamalig'a cu lapte; —) cum scii pre grecesce, ori si bulharia; apoi „dta docinte normale, trebe sê te pricepi câtra desemnu, — cu tote că nu întielegi — pentru că si alti docenti d'in a IV-a norma întielegu asiã ce-va; deci vei fi profesoru de desemnu“ în clas. I-a gim; carpesce estempu cum vei potè, acu-si la anulu venitoriu în Cl. II-a va fi progresulu imbucuratori; pentrn că temeulu n'a fostu ratecitu; — bani vei primì 100 fl. ori d'in fundu, ori pusunariu? câtu pentru gimnastica, romanulu e bunu si de ruga si de fuga, de urcatu se scie urcã — pre arburi — sê proptimu si câte-va lemne si seleme, sê-i încordãmu, eic si nesce funi — căci guvernulu asiã vre? (bine înse se ne însemnãmu, că la aparatele gimnastice fie bune, fie rele, înca nu s'a facutu inceputulu, ei noi conchidemu numai d'in celea premerse, daca înse vomu luã scire, că e lucru cu tréba, vomu face sê resune în publicu „Osanna!“ de nu ne va preveni cumva corespond. d'in Beinsiu, atãta, nimicu mai multu despre cantu, musica, si tipografia.

Deci, ce ne mai dore pre langa atãti-a profesori straordinari? ne mai dore lips'a solicitata chiaru si prin guvernulu pentru profesori de studie, publici ordinari; ori mai bine barbati de specialitate, — nu detragemu de felu în genere, abstragandu de la unii carpitioi, fãra convingere romana, unulu ultramontanu, vr'o doi în atila scurta la dfile mari; (judanii aru eschiamã la acesta hula not. cul.) d'in cualificatiunea braviloru dfilei ai gimnasiului Vulcanianu; am dorì înse, ca în venitoriu sê fimu mai practici; (d. e. ca brasiovenii) în locu sê educe dieces'a cu bani scumpi la universitatea de Pest'a si Vien'a*) preoti, câte în 4 ani, sê educe în trei ani profesori publici pentru gimnasiulu de Beinsiu, si preparandi'a domestica; atari barbati cualificati, voru terminã în anulu alu IV-lea studiulu întregu teologicu predatu de cutare canonicu. — Cu acest'a modalitate nu dau patru ani, si gimnasiulu de Beinsiu precum si preparandi'a va inflori cu barbati de specialitate, totu atãti-a profesori publici.

Acestea le am mai dorì noi, catra reformele venturate prin d. corespondinte de Beinsiu; si apoi numai atunci credemu, că va pausã fericitul Vulcanu în pace; unu gimnasiu publicu, pentru ca sê fia publicu în fapta, trebuie sê anumere în colegiu, celu putienu în jumetate — si nu unicu unulu, ca de presentu — barbati publici de specialitate; asiã pretinde civilisatiunea, si solicitéza însu-si guvernulu.

Dicemu înse numai că dorimulu, pana candu va cadè „Concordatul“ a totu potinte (tempulu e la usia!) (Sê reinvie Sinodele! not'a culeg.) si se voru

*) Fã bine si erta, dar în asta privintia mai slabescce cu argumentele, căci teologii crescuti, celu putienu în seminariulu si la universitatea d'in Vien'a, au devenitu nu numai preuti zelosi, emininti, ci si romani alesi, ilustru. Pest'a n'au produsu chiaru astfelu de rezultate, că-ce atmosfer'a magiari-satoria tempescce. Red.

revindică drepturile bisericești, de a dispune despre averile sale; acu-si atunci ni vom trage socotela cu logiciii și lingăii, cari la tote apelurile nobile, a reflesionile sincere in publicu și privatu ti-respunde: Nu trebuie iritatu pre cutare și cutare ilustrate, cu pretensiuni pentru biserica și scola, séu cu sciti, că se chietuescu banii și pre alte multe, d. caletorie in tiere indepartate, (in diecesa inse neci data, séu intrebati pre Satumareni? not. cul.); ar' apoi die'ta tierci cătu mai consuma? apoi cătu pentru S. S. episcopulu nostru „sciti bine la Beinsiu au datu 600 fl. la anu d'in veștulu morei de Holodu, (solicitatu de impregiuri ardiciose) alti 120 fl. pentru nesce linti (?) era solicitatu) și mai alti 125 fl. pentru nescari figure de desennu, acum'a inca nu dice că nu va face pentru gimnastica, și pentru altele cătu va potè, etc.“ Orea bine recunoscemu și suntemu multiamitori, dar neajunsurile nostre natiunale sunt „legiune“ era ajutorulu in asemenare cu lipsce, despare. Ni-aducemu aminte de cuvintele unui procuratoriu romanu, pronunciate cu nobila indignatiune cu ocasiunea instatiunii la prandiu in sala seminariale „unu episcopu nu e Ddieu ca sè facea tote!“ ceca ce nu erà de lipsa a se spune, că-ci o suta de preuti, ca erà de fati'a, o scieà totu asiè de bine, noi inse nu retindemu fapte de a le atotu-potintiei divine, ci numai omenesci, amesurate poteriloru, și neajunsurilor nostre.

ROMANIA.

Lege pentru drumuri

Statuta de Camer'a legiuitoria in sedinti'a de la 1 martiu 1868.

CAPUL I.

Dispositiuni generale.

Art. 1. Tote drumurile séu căile de pe intregulu teritoriu alu tierci, atātu cele existente cătu și cele ce se voru deschide in viitoriu, se impartu in patru categorii:

- Drumuri séu căi natiunale.
- Drumuri judetiene.
- Drumuri vicinale.
- Drumuri comunale și strade d'in orasie.

Art. 2. Căile natiunale suntu acelea cari plecandu d'in capital'a tierci se dirigu cătra deosebitele capitale de districte, porturi séu trecatori de frontiere și au caracteru de interesu generalu.

Art. 3. Drumuri judetiene suntu tote acelea, care punu in legatura directă doué séu mai multe capitale de judetiu, cari punu in legatura osebitele plasi ale unui judetiu cu capital'a sa, séu care plecandu de la capital'a judetiului ajungu la unu portu séu frontiera.

Art. 4. Drumuri vicinale suntu tote acelea, cari punu in legatura diferitele comune intre ele séu cu resiedinti'a suptu-prefecturii.

Art. 5. Drumuri comunale și strade suntu acelea, care marginescu pe teritoriulu unei comune fără a face parte in vre un'a d'in categoriile de mai susu.

Art. 6. Tote căile aretate la art. 1 facu parte d'in domeniulu publicu, și astufeliu elo nu potu fi deschise séu inchise de cătu dupa prescriptiunile legii de facia.

Art. 7. Conformu art. 79 d'in legea pentru espropriatiuni, largimea căiloru natiunale remane de 26 metri, coprinzandu partea impetrata séu pavata, acostamentele siantiuriloru și doué zone laterale pentru plantatiuni și deposite de materiale.

Pentru drumurile judetiene largimea loru totala se statornicescu a fi de 20 metri; pentru drumurile vicinale de 15 metri.

In traversarea orasielor și tergiurilor, largimile mai susu aretate voru fi statornicite dupa trebuintia.

In fine largimea drumurilor comunale și a stradelorur se va otari pentru fia-care d'in ele de cătra autoritatea locale competinta cu ocasiunea statornicirii loru fără sè pota fi mai mica de 10 metri.

Art. 8. Tote dependintiele unui drumu de ori-ce categorie precum: poduri, apeduce, ziduri de spriginire, siantiuri, case de cantonieri, plantatiuni și podetie peste siantiuri ce dau accesu drumuriloru laterale, facu parte d'in acelu drumu, și astufeliu, se construe și se intretiene cu resursele afectate lui.

Art. 9. Ori-ce drumu de ori ce categorie urmeza fără intrerupere in traversarea comunelor rurale și urbane.

Elu se esecuta și se intretiene in tota intinderea cu mijlocele afectate lui; pentru părțile aflate in traversarea orasielor și tergiurilor, acest'a se marginescu numai la siosieu'a propriu disa, adica partea impetrata séu pavata și acostamentele séu trotoarele remaindu ca cele alte dependintie ale căiei sè fia construite și intretinute de comunele aceloru orasie séu tergiuri.

Art. 10. In conformitate cu art. 63 d'in legea consiliiloru judetiene clasarea séu declararea unui drumu de cale natiunala séu judetiena se face prin o anume lege; totu asemene se va urmà și pentru scoterea loru d'in vre una d'in aceste doué categorii. Pentru drumurile vicinale clasarea se face prin ordonantia domnesca, asupra avisului consiliului judetianu.

Clasarea și declasarea drumurilor și stradelorur in comunele urbane se va face de consiliulu comunelor fără alta autorizare.

Pentru drumurile comunale și strade in comunele rurale, clasarea lor se va face prin ordonantia a comitetului permanentu asupra propunerii consiliului comunalu respectivu.

Art. 11. Ori candu vre-unulu d'in drumurile natiunali asta-di existente se va otari a se inlocui cu unu drumu sioseluitu, terenulu ocupatu de drumulu vechiu se va lasa fără despagubire in profitulu proprietatii pre care elu se afla, éru terenulu trebuitoru pentru nou'a cale se va lua asemene fără despagubire, afara numai candu prin deschiderea noiei căi va fi necesitate a se desfiintia cladiri, sadiri, imprejmuri și altele, pentru care se va urmà conformu legii de espiopriari pentru cauza de utilitate publica.

Acest'a despagubire se va statornici de cătra comitetulu permanentu asupr'a raportului a doi espteri numiti unulu de sub-prefectu și celu-altu de proprietarulu locului. In casu de neunire, comitetulu permanentu numesce unu alu treilea espteru, trasu d'in sinulu séu prin sorti, și care unindu-se cu unulu din ambii espteri otaresce definitivu.

Art. 12. Portiunile de căi natiunale sioseluite ce se voru parasi prin declararea conformu art. 11 in urmarea unei schimbări de traseu séu deschiderea unei noie căi, in aceea și directiune, se voru trece prin aceea-si lege intre drumurile judetiene séu intre cele vecinale dupa nutur'a loru.

Art. 13. Materialele de pietra séu pietrisiu trebuitoriu la constructiunea și intretinerea totoruru drumurilor aretate la art. 1, se voru estrage d'in prunturile gârleloru, și d'in carierile deschise séu care se voru deschide, fără alta plata decâtu despagubire pentru suprafaci'a degradata, cu estragerea și drumurile de trecere.

Capul II.

Despre căile natiunale și drumurile judeciane.

§. I. — Constructiunea.

Art. 14. Inlocuirea drumurilor natiunale prin siosele nu se pote face decâtu in virtutea unei legi care va autorizà și alocarea creditelor necesarie in osebitele exercitii pana la complet'a terminare.

Art. 15. Constructiunea unui drumu judecianu se va intreprinde in virtutea unei ordonantii domnesce data asupra raportului ministrului lucrâriloru publice in urmarea incheierii consiliiloru judetiene interesate, care voru propune și resursele trebuitorie conformu art. 51 d'in legea consiliiloru și prescriptiuniloru legii de facia.

Art. 16. Candu unu drumu judecianu se va intinde peste doué séu mai multe districte, fia-care d'in ele voru trebui a da resursele necesarie pentru constructi'a părții, ce va cadè pe teritoriulu séu.

Art. 17. Candu vre-unulu d'in judeciulu interesate la constructi'a unui drumu judecianu ar' întârzià de a propune resursele necesarie pentru constructi'a partei ce-lu privește, guvernulu va pote ordona ex-officio constructi'a și alocarea crediteloru judeciului a sumelor suprimate.

Art. 18. Candu resursele unui judeciulu voru fi neindestulatorie in proportiune cu costulu infiintării unui drumu judetianu guvernulu va potè veni in ajutorulu acelu judetiu prin o subventiune d'in cas'a Statului; inse acest'a va trebui a se face prin o anume lege: aceste subventiuni se voru da de preferintia judeciiloru cari n'ar' avè inca pe teritoriulu loru deja construite căi natiunale.

§. 2. — Intretinerea.

Art. 19. Intretinerea căiloru natiunale atātu sioseluite cătu și naturale precumu și tote dependintiele lor se face de cătra guvernulu, cu fondurile alocate in bugetulu generalu.

Art. 20. Intretinerea drumuriloru judeciane atātu sioseluite cătu și naturale impreuna cu tote dependintiele lor se va face cu resursele judeciului, ce se voru otari in fia-care anu de consiliulu judetianu.

Art. 21. Candu vre-unulu d'in judetie ar' neglige intretinerea unui drumu alu séu, guvernulu va trece ex-officio in bugetulu judetiului resursele necesarie pentru acest'a.

(Va urmà.)

Noutăți Straine.

FRANCA. „Journal-ulu des Débats“ face nice observatiuni melancolice cu privire la turburările d'in Toulouse și Nantes, dîcundu, că de 16 ani spiritulu publicu acuma se misca pentru antai'a data d'in cause materiale, mai cu sèma pentru constructiune și pentru sarcinele nesuportabile a le contributiuniloru. Căta deosebire intre starea spiritelor de asta-di și intre cea de acū sunt 40 de ani? In anulu 1830 anumele n'au fostu atîtiate d'in cause atātu de neînsemnate, precum neci pre tempulu revolutiunii d'in fauru alu anului 1832. Cause spirituale și morale, séu dora chiaru și chimere avanturose au fostu, cari au inarmatu pre atunci bratiile cetateniloru, și de-sî mass'a candu și candu nu avea dreptu, miscările erau totusi nobile, și poteai intrevèdè in ele urmele spiritului maretu francescu. Tote s'au schimbatu de atunci, și istoria va însemnà cu gele, că dupa unu absolutismu de 16 ani poporulu s'a miscatu pentru prim'a data d'in caus'a legii militari și d'in antipati'a junimeii franceze cătra militia.

Foiele francesci capeta d'in Toulouse scirea, că ordinea este restabilita. Capii turburării sunt arestati. Conducatoriulu lor principale a fostu unu profesor, care avea chiamarea de a veghià a supra invetiacciiloru, cari i erau incredintati, și a corepèti cu ei. O

foia d'in Toulouse scire, că in 11 a l. c. o trupa de 1200 de omeni a trecut prin suburbii, și a voitu sè intre in cetate, inse fū impededata și imprasciata prin militia. Portatoriulu stendardului rosiiu fū arestatu. Asemene turburări se intemplara și in Montauban.

Alaratele de strade de acest'a natura, cari se intempla in Francia, nu potu sè fia considerate fără neci o însemnate, fiindu că istoria dinastiei napoleoniane cuprinde mai multe întemplări, asemene acestora, cari au avutu urmările lor.

— Câte-va schitii d'in epistola volante, care aparū de câte-va dîle la Parisu, ni sunt inaintea ochiloru. Cărticia a acest'a este: „Titlurile dinastiei napoleoniane“ séu „Meritele dinastiei napoleoniane.“ Diurn. „Patrie“ dîce, că opulu acestu-a comparca voturile de sub Napoleonu I cu voturile, prin cari Napoleonu III fū chiamatu una dupa alt'a la adunarea constituante, la presidiulu republicei și in fine la tronulu imperatescu. Brosiuriti'a acest'a este întregita prin documinte istorice, și mai alesu de acele, cari se referescu la constitutiunea d'in 1852 și la modificatiunile mai tardie a le acestu-a. Epistola volante nu se ocupa de presintele. Imperatulu și-esprime dorintia in brosiuriti'a acest'a că francesii sè întrebuinteze in modu loialu concessiunile date pana acum, și prin acest'a sè se face demni de concessiuni ulterioare. Diurn. „Fr. Cor.“ scire: „Ce s'atinge de partea principale a brosiurei, ea nu este decâtu statistica a voturilor, cari au facutu pre cei doi Napoleoni alesi adevèrati ai poporulu. Se va face întrebarea: Ce însemneza publicatiunea acest'a in momentul de fati'a? Unii dîcu că respunsulu este prefatiunea cărtii, era altii că epilogulu, și in acest'a spreza acei-a, cari atribuescu acestei brosiure una însemnate de manifestu. Napoleonu inse nu s'a îndatinatu a se provocà la traditiunile istorice a le familiei sale, candu se resolvescu la ce-va progresa.“

ANGLIA. Dechiaratiunea lui Disraeli in contra lui Russel. Indata ce Disraeli ajunsè a fi ministru, tramise cătra tote diurnalele o dechiaratiune, ce a facutu-o in contra lui Russel și care suna:

„Russel dechiarà in cas'a lordiloru in noptea trecuta, că cu m'asiu fi laudatu in Edinburg, că in decursu de 7 ani, in care tempu m'am aretatu in contra restringerii censului de alegere alu cetâtilorur mai mici, mi-am maritu partid'a cu scopu de a potè efectui o restringere inca și mai marginita a censului, decâtu propusera inimicii mei. Principiulu meu este a nu lua cunoscentia despre aceea, dacă cine-va mi-că acusarea se face inaintea unei adunări inalte și numeroase și prin unu barbatu, care a fostu și ministru presiedinte, nu potu a nu dechiarà că acusarea este nefundata. Eu nu am dîsu nici una-data asiè ce-va in Edinburg. — Am dîsu, că partid'a tory, dupa ce nu a potutu duce in indeplinire proiectulu (bill) séu d'in 1859, in sèpte ani s'a crescutu in spiritulu parlamentariu și a adusu in decursu de 5 ani 5 decisiuni, cari le amu aretatu in diferite tempuri și cari sunt: 1) Reformele sè fie depline. 2) Representatiunea sè nu se suprimè cu totulu nicairi. 3) Sè fie una comisiune adevèrata pentru constatarea marginiloru cercuriloru de alegere. 4) Representatiunea comitatelor sè se estinda in unu numèru însemnatu. 5) Censulu sè se constateze in cercurile de alegere prin platirea contributiunei. Punctele aceste s'au și implinitu prin actele d'in anulu 1867. Eca ce am dîsu in Edinburg și ce este adevèratu.“

In sedinti'a, d'in 12 l. c. a casei repr. inainte de a se incepe discusiunea asupr'a cestiunii irlandice, se facura doué interpelatiuni interesante. Una a facutu-o Vequelin, întrebandu guvernulu, că cu ce dreptu a concesu, ca guvernulu ispaniolu se pota construi 2 nâi de resbelu in portulu anglésu; și ore guvernulu ispaniolu nu a vatematu prin actulu acest'a neutralitatea detorita, la care s'a obligatu sub decursulu resbelu'ui între Peru și Chili. Lordulu Stanley dechiarà, că resbelulu, despre care se face amintire, e finitu, de-sî nu exista inca unu pactu formale de pace. D'in motivele aceste s'a rogatu atātu Ispania cătu și Chili pentru a lise concele a construi nâi de resbelu in porturile anglése.

A dou'a interpelatiune a facutu-o Candlish, in caus'a monumentului lui Oliviu Cromwell. La interpelatiunea acest'a a respunsu John Manners. Manners este unu barbatu de statu conservativu, adoratoriu și stimatoriu alu privilegiiloru vechie, elu ascepta fericirea Angliei de la sustinerea acestorur privilegiu, și asiè nu e de miratu, daca s'a scandalisatu, prin proiectulu facutu ca sè se radice unu monumentu lui Cromwell in Westminsterhall langa monumintele lui Carolu I și II. Respunsulu ministrului a casianatu una ilaritate generale. „Comisiunea artelor frumose d'in anulu 1863 — dîse numitulu barbatu de statu și ministru — a recumendatu, ca sè radicâmu monuminte pentru fostii regi nascuti d'in dinasti'a Stuartiloru și Braunschweigoru; optu monuminte — continua oratorele — suntu pregati-

te, parlamentul d'in anulu trecut a votat sumele recerute pentru radicarea monumintelor in Westminsterhall. Eu inse nu potu recumenda, ca langa monumintele regiloru d'in dinasti'a Stuartiloru si Braunschweigiloru se se puna si monumentulu lui Oliviu Cromwell. Dupa declaratiunea ministrului, Candlerish si-retrase interpellatiunea, renoindu-si-o cu formularea urmatoria: Invol-se-va guvernulu, ca in Westminsterhall se se radice monumentu lui Oliviu Cromwell, daca persone singurate voru raspunde spesele? Manners indruma pre Candlerish a-si pune la de-sbatare interpellatiunea sa dupa statutele casei. Cu privire la cestiunea irlandica, se pare, ca guvernulu si-va ajunge scopulu doritu, adeca, elu va amana de-slegarea acestei cestiuni ardietorie pana la inceputulu siedintieloru venitorie. Opusetiunea de a buna-semana va conturbu guvernulu in privinti'a acest'a. Infiintarea unei universitati catolice nu este partinita de nice una partita. Partit'a liberale ar' dori, ca universitatile se fia luate afara d'in cerculu confessiunalismului; era partit'a conservativa se infiora si se scandalizeza de cugetulu unei universitati catolice.

Foi'a „Times“ deduce d'in creatiunea de cardinalu a lui Luciau Bunaparte, ca elu va fi urmatoriulu papei. Constelatiunea — dice foi'a „City“ ni areta chiaru, ca relatiunile intre Rom'a si Paris nu sunt atatu de straine, si inversiunarea nu este atatu de mare, precum au spusu-o foiele.

AMERICA. In dfilele d'in urma s'au escatu in Boston noue miscari, a le caror'a incepatori se declara intr'o petitiune indreptata cãtra congressu, in care ceru desfiintarea presiediiului, care-precumu se esprimu ei — e contrariu principiiloru republicane. Presiedintele are atari drepturi speciali, cari in multa privintia intrecu drepturile unui domnitoriu constitutiunale, si chiaru pentru drepturile acestea speciali presiedintele se numia de multe ori „rege cu fracu.“ Numirea acest'a se deduce de acolo, ca chiaru si partitele cele-a mai republicane credu, ca o republica mare nu pote fi fara de una persona, care se reprezinte ide'a cea mare, ide'a statului.

Varietati.

*** (La aversimentulu „Gazetei Transilvaniei“). Diurnalulu „Osten“, care apare in Vien'a, si apera interesele nationalitatiloru d'in Ungari'a, mai cu soma a le romaniloru, reproduce aversimentulu datu „Gazetei Trans.“ cu urmatoriulu: „Daca s'ar' da unu anu de libertate, ar' fi chiaru destrãbulu unei veemintie opusetiunale. Feresce Domne! Gazet'a Transilvaniei e o foia de totu pacifica si onesta, si intr' unu unicu numeru alu diurn. „Magyar Ujság“ affi mai multu „veninu opusetiunale,“ decatu ai potã afla in unu anu intregu alu foiei romane. Pentru ce nu tramite ministrulu magiaru alu justitiei atari ordonantie si diurnalulu „Magyar Ujság,“ unde a buna sema aru fi cu multu mai la locu? Responsulu e simplu. Fatia cu magiarii, compatrioti ai loru, cei de la putere nu cuteza asiã ce-va, era fatia cu romanii, ei frate! ast'a-i alt'a. Fatia cu romanii au omenii nostri curagiu destulu, ei credu, ca cu acestia potu face, ce voru vrã. Pote casulu acestu-a va servi de invetiatura acelor'a, cari erau atatu de nebuni a cere prin diurnale, si in Senatululu imperiale „libertatea ca in Ungari'a.“ Ce s'atinge de a cãstã libertate, lucrulu stã cu multu mai rãu decatu d'in coce de Lait'a, in cãtu adeca e vorba de o libertate legale, garantata toturora de asemene. Nu invidiamu libertatea acest'a, care suferã, ca ultraistii si agitatorii se scape de pedepsa mai in tote casurile. Atare ordonantia nu s'a transmis inca nici unei foie opusetiunale d'in coce de Lait'a, ca „Gazetei Transilvaniei,“ si ministeriulu de justitia nu i-aru trece nici prin minte, a procede in contr'a presei cu astfelu de mediu-loce, cari se tienu de o epoca trecuta.“

*** (Consiliariulu ministeriulu Schãffer) nu o trambitiasiu in otea Abisiniloru. Faim'a, ce amu impartesitu-o in nr. trecut d'in „Neue freie Presse“, ca adeca consiliariulu min. Schãffer s'aru aflã prisionieru in Abisini'a, nu e fundata, precum scrie totu aceea foia, d'in o scrisore a numelulu consiliariu, adresata cãtra sor'a sa in Vien'a, se vede, ca dlu Schãffer in 17 Fauru se aflã aproape de Teb'a, si voia a caletori cãtra Gizeh; in acea epistola se mai dice, ca dlu consiliariu nu va insoti espeditiunea Englesiloru in contra Abisiniie, pentruã tient'a caletoriei sale e Assuan.

*** (D'in vieti'a Constitutiunale magiara.) Comitatu comitatensu alu Cetãtii-de-Balta mai de aproape erã se alege unu vice-notariu si optu jurati. Comitatu supremu candidã pentru aceste posturi 5 romani, si a nume: unulu de vice-notariu si 4 de jurati. D'in caus'a acestei ignorãri a romaniloru, membrulu comitatului J. O. tienu o vorbire d'icundu, ca in 61 magiarii au doveditu mai multa fratietate cãtra romani, si adauge, ca, venindu o data tempulu, candu magiarii voru avã lipsa de amiceti'a romaniloru, atunci romanii voru fi amiciloru amici si inimiciloru inimici. La aceste comitatu supremu raspunde, ca numerulu candidãtiloru stã in proportiune cu numerulu romaniloru calificati. Cu ocaziunea cetirei ordinatiuniloru guvernului, si a nume a cetirei unei-a, care se referese

la lucrãrile preliminarie a le recrutãrii, — s'a proieptatu, ca de orace oficiolatu, fara ca se fie conchiamatu vr'o siedintia extraordinaria a comitatului cottense, a facutu atari prelucrãri, cari n'au fostu votate prin dieta, — se se esprime desaprobarea acestei proceduri in protocolu, rezervandu-se pentru asemene casu dreptulu de pedepsa, concesu si in instructiunile ministeriali. — De-si adunarea se vedeã a partii espresiunea de „desaprobare,“ se facura totusi d'in mai multe pãrti objectiuni in contr'a espresiunei aspre de „pedepsa“; — in fine, dupa o disputa indelungata, proiectulu se primi de cãtra maiortate.

*** (D'n'a Dora d'Istria.) nascuta princesa Ghica d'in Romani'a, care prin opurile sale si-a castigatu renume universalu, si care pentru meritele sale pre campulu literaturii deveni membru lu societãtii geografice d'in Parisu, e numita acum si membru alu ateneului d'in Veneti'a.

*** (Albumulu Inaltãimei Sale Domnitoriulu Carolu I.) Peisagiu frumose si costume gratiose. D'in ordinulu J. S. Domnitoriulu vomu incepe a publica in Chromolitografia (litografia colorata) tablouri in caete (fascioare). — Abonamentulu 10 lei noiu si solvitu inainte pentru fiacare caetu, pretiulu atatu de micu pentru a se raspandi in tote clasele. C a e t u l u I. v a c u p r i n d e: Costume femeesce de la Argesiu 2. Portretulu lui Stefanu IV. (celu Mare, dupa unu vechiu tablou alu St. Metropolie d'in Jasi.) 3. Monastirea Tisman'a. C a e t u l u II. in lucrare: 1. Intrarea I. S. Domnitoriulu in portulu de la Galati. 2. Costume de la Brail'a. 3. Romani'a la Marea-Negra. Caetele viitorie voru cuprinde: Monastirile, orasiile, precum si costumele cele mai frumose d'in tiera. Abonaminte se primescu la tote librariile si la tipografia a lui Ionu Weiss. Stabilimentulu artisticu alu I. S. Domnitoriulu pentru raspandirea artei sub directiunea C. Szathmari. („Rom.“)

*** (Apelu la autorii romani.) Societatea literara „Junimea“ d'in Iasi posiede o tipografia complecta, a carei intrebuintiare o pune la dispozițiunea autoriloru romani cu urmatoriile conditiuni:

1) Ori-ce manuscriptu romanescu, a carui oportunitate se va fi constatatu de unu Comitatu alesu pentru fie care op d'intro membrii competenti ai „Junimeii,“ se va imprima cu cheltuiel'a Societãtii.

2) D'in vinderea cãrtiloru tiparite, Societatea si reserva dreptulu de a se indemnisa, socotindu-si cinci galbeni pentru col'a de 16 pagine la una miie esemplare formatulu Charpentier. Bani reintrați au destinarea de a servi la alte publicatiuni de acel'a-si feliu.

3) Odata Societatea indemnisata conf. art. precedentu, totu venitul d'in vinderea cãrtiloru este alu autorului.

4) Autorii de cãrti imprimate la ea, de a le da d'in anu in anu socotela despre vinderea cartiloru lor, resp. de a le raspunde banii ce li se cuviniu.

5) Ortografi'a, cu care se imprima cãrtile romanesce a le Societãtii, este cea publicata in cartea Dlui Maioreseu „Despre scrierea limbei romane.“ Cu tote aceste Societatea nu impune ortografi'a ei in modu obligatoriu; ci invita numai pe acei autori, cari aru voi, se si-veda scrierile imprimate altfelu, ca se mentineze acest'a espresu.

6) Pentru ficarea pretiului, cu care se se vanda o carte imprimata, Societatea se va intielege totdeauna cu autorulu ei.

7) Autorii, cari cu aceste conditiuni sunt dispusi a se folosi de inlesnirea, ce le presinta Societatea prin tipografi'a ei, voru binevoi a adresã manuscriptulu loru acoluia d'in membrii Societãtii, care este insarcinatu cu administratiunea anuala a Tipografiei (Adres'a: Administratorulu Tipografiei Societãtii „Junimea,“ Iasi, casele Bancel.) Membrulu administratoru da chitantia de primire, inainteza manuscriptulu in dezbatarea Societãtii si, la casu de primire, so obliga in numele Societãtii la editarea manuscriptului sub conditiunile cuprinse in acestu apelu.

8) Manuscriptele, care nu voru parã Comitatu Societãtii apte pentru imprimatu se voru inapoi indata autoriloru lor.

9) In privinti'a prioritãtii la punerea sub presa voru fi preferite cãrtile pentru usulu scoleloru.*

*** („Der Osten.“) Amintiramu mai de multe ori despre acestã foia septemanzaria, ce apare de la 1 ianuaru a. c. in Vien'a, edata de H. Bresnitz si redgeata de J. Dobrowolny. Impartesimu cu ast'a ocaziune invitarea de prunumeratiune, ce ni se tramite, in urmatoriile: „Programulu foiei „Der Osten“ este o constituire decisivu autonoma a Austriei pre bazea dreptului egale pentru tote poporele si confessiunile. „Der Osten“ si-va intorce cea mai mare atentiune spre intregulu oriinte europenu, si de aceea este neincungurata de lipsa pentru totu insulu, care voiesce a se insue despre raportele politice, nationali-economice si istorice a le oriintelui. „Der Osten“ fiindu tare latitu in oriinte, se recumanda cu deosebire si pentru insertiuni. „Der Osten“ este totu odata foi'a septemanzaria cea mai eftina; ea costã pentru Vien'a 5 fl pre anu, 2 fl. 50 cri pro 1/2 de anu si 1 fl. 25 cri

*) Diurnariile romane, cari n'au publicatu inca acestu apelu, suntu d'in nou rogata a lu-reproduce.

pre 1/4 de anu. Pentru regatele si tierete austriace 6 fl. pre anu, 3 fl. pre 1/2 de anu si 1 fl. 50 cri pre 1/4 anu. Pentru strainetate 10 fl. pre anu, 5 fl. pre 1/2 de anu si 2 fl. 50 cri pre 1/4 de anu. Administratiunea foiei „Osten“, Wien'a, Leopoldstadt, Obere Augartenstrasse Nr. 54. — Recumendamã atentiunei onor. publicu acesta foia, care se ocupã adese ori si de noi.

*** („Notiuni de igiena publica si privata“) e titulu unu opu intiparitu in Bucuresci, — destinatu pentru clas'a III primaria, adeca, cum se dicea mai de multu, unu foliu de catechismu, care invetia cum se-ti pastrezi sanatatea. Asemene cãrti se introduc in alte tierete ca invetiamentu obligatoriu anumite clase. Ar' fi tempulu, ca se cugetãmu si noi la ce-va si se nu uitãmu, ca conservarea vietiei si a sanatãti omului, a familiiloru, a natiunei intregu este o detorintiã; numai personale, ci totu odata si publica, nationala, patriotica. („Transilvania.“)

*** (D'in Dictionariulu magiaru-romanescu compus de Giorgiu Barittu) s'au tiparitu pana acum 5 cole 8º mare, de re garmondu. Tiparirea lui se continua. Acestã carte e tinata a fi de ajutoriu mai alesu acelu tinerimi preu na rose, care in lips'a de scole romanesce, in tiereturile, unde se afla, este adesea condamnata a invetiã sciintie in b'a magiara, fara ca se o pricepa de locu, d'in care cauzã du ani intregi fara rezultate. Totu asemenea ea va indã mai alesu pre acei dd. functiunari, caroru terminologiã noua magiara n'are de unde se li fia cunoscuta. — Dictionariulu de marime intre 35—40 cole tiparite si cu unu adã de ortografiã costã pre calea abonamentulu 3 fl. 20 cri, era dupa osirea lui va trece la librariile, cari lu voru da mai scumpu. Abonamentulu se face la autoriulu in Brasov, „Transilvania“ — Recumendamã acestã intreprindere venita si laudavera deosebitei atentiuni a onoratulu publicu.

*** (Bibliografiã.) D'in opurile dlui Dimitrie Bolintineanu a esitu de sub presa „Stefanu voda celu Bãtranu,“ drama in 4 acte. A mai aparutu in Bucuresci „Unu tablou ilustratu cu desemnulu noue monete romane de arama“ si unu monetariu transformarea leiloru vechi si parale in lei noi si banii, si inversa; asemenea si a toturoru moneteloru straine in curtoru legalu in lei noi; precum si cursulu ficatu pentru rãrici si gologani dupa publicatiunea ministeriale. Pretiulu e bani.

(„Deacu inca e de origine romanu“) asiã dice unu magiaru, ce vrea se treca de „vitielosu“ intr'unulu d'in nr. foiei umoristice „Cometulu“ (Üstökös) si vrendu totu cu cornele sale cele „vitielose“ a impunge pre dd. profu de la Beiusiu (erã semnatu si datulu unde se nascuse vitieliulu d'intro cari unulu impartesise datele referitorie la mili'a Racoltiana, ceea ce nu place nici decatu parintelu tielusiului, si ca se face ridiculosa tota istori'a, alege in lant'a sa chiaru pre Deacu, pre intieptulu magiariiloru obieptu alu ingeniositãtii sale. Dar, d'in pecate! bietulu bezama au patitu-o cu scremetulu mintii sale, ca copilulu nestelnicu d'in fabula — „Tata! am prinsu pre draculu!“ „Lasa-lu piulu tatei.“ — „Lasa-l'asiu dar nu me lasa!“ — Astfelu nu lasãmu nici noi pre tatalu sãu unchiulu („sãu bou“) vitieliului amintitu, ci lu prindemu de scornutie si-lu vomu tienã strinsu pana ce nu ni vã documentã cu date primite de la insu-si Deacu contra adeca cumca nu este de origine romanu! Cã-ci noi informatiuni demne de totu credimentulu potemu afla cã d. Deacu este de origine romanu! Pe riu“ si se trageã d'in acele numeroase colonie a le Daciai roliane, cari se gasescu resirate inca si asta-di mai prin cetãtile emporiale a le Ungariei. Schimbandu numele si diendu limb'a, se perdã si nationalitatea familiei, prefacã so in magiara, precum se intempla pre tote dfilele. Dacu apoi noi potemu servi cu esemple viue d'in presentu, mai de aici, ci dela Miscoltiu, Cartiagu, Comaromiu, Sãniu, Alba-reg. etc. Aceptãmu dar ca „vitieliulu“ face „bou.“

*** („Nobilimea“) d'in comitatulu Uniadorei s'a pã in contr'a modulu, in care s'au compus comitatulu comitatensu in a. 1861, pentruã interesele „nobilitãtii“ nu s'au luat consideratiune cuviintiosa. Intr'un'a din siedintiele d'in comitatulu „nobilitãtea“ si-a renoitu plansorea si d'ocã ca se se restituiesca in drepturile, ce-i acordedia legile in a. 1848. — Sangele nu so preface in apa, dice Romanulu adeveru plansorea domnisoriloru d'in Uniador'a ne demã ad oculos, cã partid'a aceea, despre carea s'a d'isã, cã ne vetiatu nimicu si n'a uitatu nimicu, totu se mai recrutedia natarãi de acci-a, cari credu, cã omulu incepe numai nobilu, si formedia o clasa anumita de animale cu „sange netu,“ voindu astfelu a trage o linia marcanta intre „d'in diei provenitorie“ si intre mas'a cruda a miseriei. Ne cuprinde mare mirare inse a vedã asiã ce-va chiaru acei domni, cari — barem dupa afirmatiunile lor — s'au fruntea culturii, la inaltimea civilizatiunii si a liberalizãrii si porta adese prin gura si cuventulu „democratia.“

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.